

Criteria bij ERK-methodes:

Met de komst van het ERK besteden ook uitgeverijen de nodige aandacht aan dit referentiekader. Hoe weet u in hoeverre een methode inderdaad voldoet aan het ERK? Welke kenmerken zouden dergelijke leergangen dan moeten vertonen? Doel van onderstaande lijst is u te helpen bij de keuze van een ERK-gerelateerde methode. Aan de hand van zeven vragen kunt u nagaan in hoeverre een leergang omgaat met:

- Taken
- ERK-niveaus
- Globale descriptoren
- Gedetailleerde descriptoren
- Toetsen
- Beoordeling
- Zelfreflectie

Voor deze lijst is gebruik gemaakt van twee publicaties:

- Liemberg, E. & Meijer, D. (red.) (2004). *Taalprofielen. Leerlijnen voor competentiegericht vreemdetalenonderwijs*. Enschede: NaB-MVT.
- Council of Europe (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Cambridge: Cambridge University Press. Zie ook de Nederlandse vertaling: Nederlandse Taalunie (2008). *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen* Den Haag: Nederlandse Taalunie.

ERK kenmerken

1. Actiegericht

Werken met het ERK veronderstelt het verrichten van communicatieve activiteiten in een bepaalde context om een bepaald doel te bereiken (*Taalprofielen*, p. 13, of *Common European Framework of Reference: Learning, Teaching, Assessment* p. 9.).

ERK-methodes zouden derhalve taken¹ moeten bevatten die deze activiteiten uitlokken en uitmonden in producten.

	onvoldoende	weinig	voldoende	veel
1. In hoeverre zijn er taken geformuleerd in communicatieve contexten die uitmonden in een (eind)product?	0	1	2	3
	Er zijn geen taken geformuleerd in een communicatieve context die uitmonden in een (eind)product.	Af en toe wordt een hoofdstuk afgesloten met een taak in een communicatieve context die uitmondt in een (eind)product.	Ongeveer de helft van de hoofdstukken sluit af met een taak in een communicatieve context die uitmondt in een (eind)product.	Vrijwel ieder hoofdstuk sluit af met een taak in een communicatieve context die uitmondt in een (eind)product.

¹ "Een taak wordt gedefinieerd als elke doelgerichte actie die door een individu als noodzakelijk wordt beschouwd om een bepaald resultaat te verwezenlijken in het kader van een op te lossen probleem, een te vervullen plicht of een te bereiken doel."

(Bron: Nederlandse vertaling: Nederlandse Taalunie (2008). *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen* Den Haag: Nederlandse Taalunie. p.13.)

Bijvoorbeeld: een maaltijd bestellen, een kaartspel spelen.

2. ERK-niveaus²

Het ERK omvat 6 globale beheersingsniveaus (zie "Taalprofielen" p.10)

A1

Basisgebruiker

A2

B1

Onafhankelijk gebruiker

B2

C1

Vaardig gebruiker

C2

	onvoldoende	weinig	voldoende	veel
2. In hoeverre worden de te bereiken leerdoelen in de methode uitgedrukt in ERK-niveaus?	0	1	2	3
	ERK-niveaus worden alleen op de kaft van de methode vermeld.	Alleen in de docentenhandleiding worden ERK-niveaus vermeld.	Zo nu en dan worden in het leerlingenboek en de docentenhandleiding ERK-niveaus vermeld.	Consequent worden ERK-niveaus vermeld in het leerlingenboek en de docentenhandleiding.

² Voor de te bereiken ERK-niveaus, zie de handreikingen kerndoelen en schoolexamens vmbo en havo/vwo (SLO) en de syllabi vmbo en havo/vwo(CEVO) op <http://www.erk.nl/docent/>

3. Vaardigheden en globale descriptoren

Het ERK gaat uit van vijf vaardigheden:

Luisteren
 Lezen
 Gesprekken voeren (interactie)
 Spreken (productie)
 Schrijven

Iedere vaardigheid kent een aantal onderverdelingen, de zogenaamde globale descriptoren:

- Luisteren
1. Gesprekken tussen moedertaalsprekers verstaan (vanaf A2)
 2. Luisteren als lid van een live publiek (vanaf B1)
 3. Luisteren naar aankondigingen en instructies
 4. Luisteren naar TV, video- en geluidsopnames (vanaf A2)
- Lezen
1. Correspondentie lezen
 2. Oriënterend lezen
 3. Lezen om informatie op te doen
 4. Instructies lezen
- Gesprekken voeren (interactie)
1. Informele gesprekken
 2. Bijeenkomsten en vergaderingen (vanaf A2)
 3. Zaken regelen
 4. Informatie uitwisselen
- Spreken (productie)
1. Monologen
 2. Een publiek toespreken
- Schrijven
1. Correspondentie
 2. Aantekeningen, berichten, formulieren
 3. Verslagen en rapporten (vanaf B1)
 4. Vrij schrijven

	onvoldoende	weinig	voldoende	veel
3. In hoeverre blijkt ³ dat de lesinhoud de verschillende globale descriptoren dekt op het beoogde ERK-niveau?	0	1	2	3
	De lesinhoud dekt een zeer beperkt aantal globale descriptoren op het beoogde ERK-niveau.	De lesinhoud dekt een beperkt aantal globale descriptoren op het beoogde ERK-niveau.	De lesinhoud dekt een redelijk aantal globale descriptoren op het beoogde ERK-niveau.	De lesinhoud dekt alle globale descriptoren op het beoogde ERK-niveau.

³ Bijvoorbeeld. Er is een luisteropgave waarbij een perronwijziging wordt omgeroepen op het treinstation. Dat valt onder Luisteren - Luisteren naar aankondigingen en instructies (A2).

4. Can do-statements

Iedere globale descriptor is uitgewerkt in zogenaamde gedetailleerde descriptors, ook wel can do-statements genoemd. In *Taalprofielen* vindt u per niveau, vaardigheid en globale descriptor uitwerkingen hiervan. Expliciete vermelding van de can do-statements maakt voor de leerlingen inzichtelijk waaraan ze werken.

Bijvoorbeeld:

Niveau: A2

Vaardigheid: Gesprekken voeren

Globale descriptor: Zaken regelen

Can do-statement: Kan iets bestellen, reserveren, ergens naar vragen.

	onvoldoende	weinig	voldoende	veel
4. In hoeverre blijkt dat de lesinhoud de verschillende can do-statements dekt op het beoogde ERK-niveau?	0	1	2	3
	De lesinhoud dekt geen specifieke can do-statements op het beoogde ERK-niveau.	De lesinhoud dekt een beperkt aantal can do-statements op het beoogde ERK-niveau.	De lesinhoud dekt een redelijk aantal can do-statements op het beoogde ERK-niveau.	De lesinhoud dekt alle can do-statements op het beoogde ERK-niveau.

5. Toetsen

Onder competenties wordt verstaan het totaal aan kennis, vaardigheden en eigenschappen die een mens in staat stellen handelingen uit te voeren. Aangezien het werken met het ERK veronderstelt dat leerlingen communicatieve activiteiten verrichten, ligt het voor de hand dat toetsen de competenties van de leerders in deze communicatieve situaties meet.

	onvoldoende	weinig	voldoende	veel
5. In hoeverre meten de bijgeleverde toetsen competenties op het beoogde ERK-niveau?	0	1	2	3
	Bijgeleverde toetsen meten alleen kennis zoals vocabulaire en grammatica maar geen toepassing daarvan bij vaardigheden op het beoogde ERK-niveau.	Bijgeleverde toetsen meten kennis zoals vocabulaire en grammatica en toepassing daarvan bij een beperkt aantal vaardigheden op het beoogde ERK-niveau.	Bijgeleverde toetsen meten kennis zoals vocabulaire en grammatica en toepassing daarvan bij een redelijk aantal vaardigheden op het beoogde ERK-niveau.	Bijgeleverde toetsen meten kennis zoals vocabulaire en grammatica en ook systematisch de toepassing daarvan bij alle vaardigheden op het beoogde ERK-niveau.

6. Beoordelen⁴

Het beoordelen van vaardigheden geschiedt volgens het ERK door middel van een aantal criteria. Deze criteria vindt u in *Taalprofielen* aan het begin van iedere vaardigheid per niveau.

Hieronder treft u als voorbeeld de criteria (in vet) aan van Schrijven A1.

onderwerp

De teksten hebben betrekking op de schrijver zelf of op imaginaire personen.

woordenschat en woordgebruik

Woorden en eenvoudige uitdrukkingen, over persoonlijke details en bepaalde concrete situaties.

grammaticale correctheid

Een klein aantal eenvoudige grammaticale constructies en uit het hoofd geleerde uitdrukkingen.

spelling en interpunctie

Bekende woorden en korte zinnen zoals op eenvoudige verkeers- of ANWB borden, instructies, namen van dagelijkse objecten en namen van winkels of regelmatig gebruikte basiszinnen zijn correct overgeschreven.

Eigen adres, nationaliteit en andere persoonlijke details zijn correct gespeld.

coherentie

Woorden of groepen van woorden zijn verbonden met behulp van basisvoegwoorden, zoals: 'en' of 'dan'.

	onvoldoende	weinig	voldoende	veel
6. In hoeverre worden er in de methode beoordelingscriteria voorgesteld die gebaseerd zijn op het ERK?	0	1	2	3
	Er worden geen beoordelingscriteria voorgesteld die gebaseerd zijn op het ERK.	Bij een beperkt aantal vaardigheden worden beoordelingscriteria voorgesteld die gebaseerd zijn op het ERK.	Bij een redelijk aantal vaardigheden worden beoordelingscriteria voorgesteld die gebaseerd zijn op het ERK.	Er worden consequent beoordelingscriteria voorgesteld die gebaseerd zijn op het ERK.

⁴ Voor een online training ga naar: <http://www.erk.nl/docent/training/>

7. Zelfreflectie

Door het ERK wordt inzichtelijk gemaakt op welk niveau een leerling zich beweegt. Dit is niet alleen belangrijk voor de docent, maar ook voor de leerling zelf. Elke leerling kan getraind worden in het inschatten van het eigen taalniveau, zodat hij/zij de eigen leerdoelen ook zelf kan leren plannen. Dit kan onder andere door gebruik te maken van checklists voor zelfinschatting en door producten te bewaren als bewijs voor een bepaald niveau. Belangrijk daarbij is dat de docent effectief feedback geeft en leerlingen stimuleert zich te verbeteren.

	onvoldoende	weinig	voldoende	veel
7. In hoeverre wordt zelfreflectie gestimuleerd in de methode?	0	1	2	3
	Leerlingen worden niet gestimuleerd om iets met hun producten en zelfinschatting te doen.	Leerlingen worden gewezen op de mogelijkheid van het bewaren van producten in een (digitale) map en op zelfinschattings-instrumenten maar verder niet gestimuleerd om zich te verbeteren door bijvoorbeeld het geven van tips.	Leerlingen wordt gevraagd een zelfinschatting te maken en af en toe een product te bewaren in een (digitale) map, waarbij tips gegeven worden hoe een beter en/of hoger niveau te bereiken.	Leerlingen wordt gevraagd na iedere taak hun producten te bewaren in een (digitale) map en een paar keer per jaar een zelfinschatting te maken van hun niveau, waarbij tips gegeven worden hoe een beter en/of hoger niveau te bereiken.

Conclusie:

0-4 punten ---- onvoldoende ERK-kenmerken
5-11 punten ---- weinig ERK-kenmerken
12-16 punten ---- voldoende ERK-kenmerken
17-21 punten ---- veel ERK-kenmerken

	onvoldoende	weinig	voldoende	veel
In hoeverre voldoet de geanalyseerde methode aan ERK-kenmerken?	0 - 4	5 - 11	12 - 16	17 - 21

Bronnen:

Liemberg, E. & Meijer, D. (red.) (2004). *Taalprofielen. Leerlijnen voor competentiegericht vreemdetalenonderwijs*. Enschede: NaB-MVT.
<http://www.slo.nl/voortgezet/onderbouw/Vakken/en/taal.pdf/>

Council of Europe (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.
http://www.coe.int/T/DG4/Linguistic/Source/Framework_EN.pdf

Nederlandse Taalunie (2008). *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen* Den Haag: Nederlandse Taalunie.
http://taalunieversum.org/onderwijs/publicaties/gemeenschappelijk_europees_referentiekader/gemeenschappelijk_europees_referentiekader.pdf